

עין משפט
גד מצוה

בג א מיי פייג מהל'
אבל הל' ז סגג עשין
מדמ' ז טושע' ייז סימן
שטו סעף' 6:

מד ב מיי פטו' מהל'
אשוח הלכה ז סגג
עשין מה טושע' אהיע'
סימן קיז סעף' ז:

מד ג מיי וסגג שס
טושע' אהיע' סימן
ק סעף' 6:

מד ד מיי פ"כ שס הל' ה
סגג שס טושע'
אהיע' סי' קיז סעף' 3:
מו ה ו ז מיי שס הלכה
יד וסגג שס טושע'
אהיע' סימן גז וטושע'
ח"מ סימן רנב סעף' 3:
מד ח [מיי] פיי"ז מהל'
וכה הל' ון טושע'
ח"מ סימן רע סעף' ח
[וסי' רמח סעף' 3:]

תוספות רי"ד

בעי"ח דידה אלמא בעי"ח
דאחי הריא א"ר הל'
ממקרקע ולא ממטלטלי
בין למזוני בין לפרנסה
ובחורפ' המורה [כתב]
הד"מ היכא דלא אמרינ'
ולא ידעו ביה אי ידיו
רפות או לא אבל היכא
דאמרני' ק"ל כשמואל
דאמר לעיל בפרק נערה
(דף נ ע"ב) לפרנסה שמין
באב בין במקרקע בין
במטלטלי דהא שמואל
אפילו במטלטלי אמרה
למילתי' כדמוכח לעיל
בבבטי דעליה ורואימי
בתשובות הגאונים דתקנו
במיתבאח בימי מר
הוא גאון הלוי בר מר רב
יצחק למיגבי ב"ח וכתובת'
אשה אפילו ממטלטלי
דומינ' אצ"ג דמטלטלי
דידהו לא משתבחי
לבי"ח וכתבו רבואתא
דדוקא מוזני דאינין תנאי
ביד יבבי ממטלטלי כיון
דשמין בתקנתא דבתראי
אבל פרנסה דאינו ת"כ
כדיקמי קיימו ולא גביא
אלא מקרקעי ואינו גיל
דאטו תקנתא דבתראי
ככותבא בלחוד הות ככל
מילי תיקון בין לכתובה
בין לב"ח והי"ח לפרנסה
דכל גוביבא גבי אפילו
ממטלטלי ואורבה פרנסה
כיון דשמין באב א"ל
דניחא ליה דתתפרנס
אפילו ממטלטלי דידה
והו דאמרן לעיל דבת
בעי"ח הוה ואי"כ ליש חוב
דידה מכל חוב דעלמא וכי
היכי דכל חוב דעלמא גבי
אפילו ממטלטלי דיתמי
בבאי תקנה ה"ג הבת
ול"ש: **במתני'** המשליש
מעות לבתו והיא אומרת
נאמן בעלי עלי יעשה
שליש מה שהושלש בידו
דברי ר"מ א"ר יוסי ובי
אינה אלא שדה והיא
רוצה למוכרה שיהא מכורה
מעכשיו בד"א בגדולה
אבל בקטנה אין מעשה
קטנה כלום פי' מסר מעות
שליש לצורך בתו
שיקנה לה שדה בתן והיא
אומרת נאמן עלי בעלי

שהוא יקנה לי ותנו מעות
בידו יעשה שליש וכי' ואל
יתנו ליד בעלה שמצוה לקיים
דברי המת ולקמן נפרש דבעודה
אורסה קאמר ר"מ אבל
בנשואה מודה א"ר יוסי וכי
אינה אלא שדה מה תועלת
יש לקיים דברי המת אפילו אם
יקנה לה השליש שדה והיא
רוצה למוכרה ולתת המעות
לבעלה מי יוכל לעכב ע"י
והלכת' גם במעות נמי שומעים
לה ונותנים אותם לבעלה
כיון שהיא רוצה ודוקא לגדולה
שומעים אבל אם היא קטנה
אין מעשה קטנה כלום אלא
יעשה שליש מה שהושלש
בידו: ת"ר המשליש מעות
לחתנו ליקח בתן שדה לבתו
והיא אומרת ינתנו לבעלי מן
הנשואין הרשות בידה מן
האירוסין יעשה שליש מה
שהושלש בידו ואסיקנא דבקטנה
כ"ע לא פליגי דאפילו מן
הנשואין דר"מ סבר יעשה
שליש וכי' ור"י סבר הרשות
בידה: איתמר ר"י א"ש הלכה
כר"י ורבא אר"ג הלכה כר"מ
וקי"ל כר"ז בדיני ותו דאמרין
לקמן בבב' והא קי"ל כר"מ
דאמר מצוה לקיים דברי המת:
תניא האומר תנו
לבני שקל בשבת ותן
רואיין לתת להן סלע נותנים
להם אלא שקל פי' דדוקא
קאמר ואם אמר אס מתי יירשו
אחרים תחתיהן בין שאמר
תתנו אין נותנים להם אלא
שקל פירוש כיון (שמת) [שפי'
שאם ימותו] בניו שיירשו
אחרים תחתיהן דדוקא קאמר

סמ:

אמר רב נחמן **ינחם** כתיב. ואע"ג דקרינן ינחם מ"מ דרשינן הכי מדלג כתיב מנחם דליכא למיטעני וכתיב ינחם דליכא למיקרי ינחם אע"ג דלא קרינן הכי איכא למדרש שהמתנחם מושיבין צראש לנחמו ופירוש הקונטרס דחוק: **אמר** רבא הִלכתא ב'. לעיל (דף נה).

פירשנו דבזה"ו כולוה ממטלטלי:

המשליש מעות לבתו. פירש בקונט' והיא אומרת:

נאמן עלי לאחר שנשאת לא דק דבגמ' ממקינן דליכא צין ר"מ וצין ר' יוסי אלא גדולה מן האירוסין: **ובי** אינה אלא שדה. ור"מ סבר דאינה יכולה למוכרו: **אי"ל** **ימא** קטנה מן הנשואין **איכא** בינייהו. פירוש אף קטנה מן הנשואין אצל הא ודאי דגדולה מן האירוסין נמי איכא צינייהו דלר"מ יעשה שליש מה שהושלש בידו ולר' יוסי הרשות בידה כדתנן במתני': **קטנה** דלאו בת זביני היא. וליכא למימר דסיפא אינטרדך

לקטנה מן הנשואין דאפילו מן הנשואין לא ממכור דאס כן הוה ליה למימני צהדיא אצל קטנה אפילו מן הנשואין לא ממכור אצל לר"מ דמוקמא למתני' צחסורי מיחסרא אתי שפיר דקאי דאמרני' ק"ל כשמואל דאמר לעיל בפרק נערה (דף נ ע"ב) לפרנסה שמין באב בין במקרקע בין במטלטלי דהא שמואל אפילו במטלטלי אמרה לפרנסה כדמוכח לעיל בבבטי דעליה ורואימי בתשובות הגאונים דתקנו במיתבאח בימי מר רב הוא גאון הלוי בר מר רב יצחק למיגבי ב"ח וכתובת' אשה אפילו ממטלטלי דומינ' אצ"ג דמטלטלי דידיהו לא משתבחי לבי"ח וכתבו רבואתא דדוקא מוזני דאינין תנאי ביד יבבי ממטלטלי כיון דשמין בתקנתא דבתראי אבל פרנסה דאינו תנאי כדיקמי קיימו ולא גביא אלא מקרקעי ואינו גיל דאטו תקנתא דבתראי ככותבא בלחוד הות ככל מילי תיקון בין לכתובה בין לב"ח והי"ח לפרנסה דכל גוביבא גבי אפילו ממטלטלי ואורבה פרנסה כיון דשמין באב א"ל דניחא ליה דתתפרנס אפילו ממטלטלי דידה והו דאמרן לעיל דבת בעי"ח הוה ואי"כ ליש חוב דידה מכל חוב דעלמא וכי היכי דכל חוב דעלמא גבי אפילו ממטלטלי דיתמי בבאי תקנה ה"ג הבת ול"ש: **במתני'** המשליש מעות לבתו והיא אומרת נאמן בעלי עלי יעשה שליש מה שהושלש בידו יעשה שליש וכי' ור"י סבר הרשות בידה: איתמר ר"י א"ש הלכה כר"י ורבא אר"ג הלכה כר"מ וקי"ל כר"ז בדיני ותו דאמרין לקמן בבב' והא קי"ל כר"מ דאמר מצוה לקיים דברי המת: תניא האומר תנו לבני שקל בשבת ותן רואיין לתת להן סלע נותנים להם אלא שקל פי' דדוקא קאמר ואם אמר אס מתי יירשו אחרים תחתיהם בין שאמר תנו בין שאמר אל תתנו אין נותנים להם אלא שקל אמר ליה הא מני רבי

בידו מאי בינייהו אילמא קטנה מן הנשואין איכא בינייהו דרבי מאיר סבר הרשות בידה ואתא רבי יוסי למימר אפילו מן הנשואין נמי גדולה אין קטנה לא אימא סיפא אבל בקטנה אין מעשה קטנה כלום הא מאן קתני לה אילמא רבי יוסי הא מרישא שמעת מיינה דאמר רבי יוסי וכי אינה אלא שדה והיא רוצה למוכרה הרי היא מכורה מעכשיו גדולה דבת זביני אין קטנה דלאו בת זביני היא לא אלא רבי מאיר היא וחסורי מיחסרא והכי קתני יעשה השליש מה שהושלש בידו הבמה דברים אמורים מן האירוסין אבל מן הנשואין הרשות בידה ובמה דברים אמורים בגדולה אבל בקטנה אין מעשה קטנה כלום אלא גדולה מן האירוסין איכא בינייהו איתמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוסי רבא אמר רב נחמן יהלכה כרבי מאיר: ^(ד) **אילפא** ^(ה) תלא נפשיה באיסקריא דמכותא אמר איכא דאתי דאמר לי מילתא דבי רבי חייא ורבי אושעיא ולא פשימנא ליה ממתניתין נפילא מאסקריא וטבענא אתא ההוא סבא תנא ליה ^(ו) האומר תנו שקל לבני בשבת ורואיין ליתן להם סלע נותנין להם סלע ואם אמר אל תתנו להם אלא שקל אין נותנין להם אלא שקל ^(ז) ואם אמר אם מתי יירשו אחרים תחתיהם בין שאמר תנו בין שאמר אל תתנו אין נותנים להם אלא שקל אמר ליה הא מני רבי

רבי חייא ורבי אושעיא ^(ח) [במסכתא שלהן אחינא להן סמן צמשנתנו של הש"ס שסדר רבי. ולהכי נקט רבי חייא ורבי אושעיא] לפי שהן עיקר כדאמר' בעלמאיש כל ממתיתא דלא מיתניא צי ר' חייא ור' אושעיא לא תותבו מיינה צבי מדרשא: **סנא** ליש. שנה לפניו צרייתא זו ושאלו למנאז לא סמן צמשנה שסדר רבי: **שקל** חצי סלע: ורואין. שאינן מוזיין צפחות: **נוטנים** להם **סלע**. דאי הוה ידע שיימיקרו המזונות וינטרכו לסלע לא הוה אמר: **אל תסגו**. הרי מיחא צידס ולא עשאן יורשים אלא צענין זה: **אס מסו**. בלא צניס: **אין נוטנין להן אלא שקל**. שאין לנו להפסיד את הבצאים אחריהם והואיל ועשה את האחרים יורשים אחריהם ודאי דווקא שקל קאלמר כדי שתפול ירושה אחריהם לאותן אחרים: **הא מני**. היכא דלמר להו אל תתנו להם אלא שקל אין נותנין להם אלא שקל ואע"ג דסוף סוף כולוה נכסי ידידה ניניהו לא יחצינן להו צקוטנן אלא שקל צצבת והמותר חזונו מן הצדקה. וליכא לאקשויי עלה הא דלמר צפ' נערה' לא כל כמיינה שיעשיר את צניו ויפיל עצמו על הצבור דהתם הוא דלמר אל תקצורו מנכסיו ונכסי ידידה ניניהו הלכך לא צייטנין ליה לקוצרו מן הצדקה כדי להעשיר את צניו אצל הכא נכסי לאו דיתמי ניניהו כי אס לפי צוואתו:

תתנו. היינו קפידא (ביב שס). ואם אמר אם מתי יירשו אחרים תחתיהם. ולא בני צני, גלי דעתיה דניחא ליה צלמאס טפי כי היכי דלעשומר מהנהו נכסי להנהו אחרים ודוקא קאלמר שקל (שס) אע"ג דלמר תנו שקל ולא אמר אל תתנו אלא שקל, גלי דעתיה דלא צני למיתצ ליה אלא שקל צצבת, כי היכי דאי מתי יירשו אחרים תחתיהן (תשנ"ח שס). אמר ליה. אילפא. הא מני. דקמי אע"ג דלא ספקי בצציר ממלע לא יחצינן לאו אלא שקל (שס).

מציאת האשה פרק ששי כתובות

גופא דעובדא. תחלת הדברים מה לשון שלחת לו: **ינחם כתיב**. אין לך לומר פתח צשום אות אא"כ אל"ף או ה' סמוכין לו או ע"פ הנקודה שתחתיה והיא צאה צמקום אות כאליו כמוב ינחאס וכיון שלא כתיב כאן אל"ף על כרחק ע"פ מסורת הכתב אתה קורא ינחם זהו המנוחם עצמו כלומר כאצל המתנחם: **מר וזח**.

מי שנפשו מרה ודעתו זחה ומעושתה מעליו: **נעשה שר לסרוחים**. לגדולים הבאים לנחמו: **במתני'** **המשליש מעוט לצסו**. מסר מעות ציד שליט לצורך צמו לקנות שדה או נדוניה לצשתנשא: **והיא אומרת**. לאחר שנשאת: **נאמן צעני עלי**. שלא יעצבס לעצמו מנס לו והוא יקנה לי שדה כשארצה: **יעשה שליט נר'**. יקנה השדה ואין שומעין לה דמלואה וקי' מיה מועלת לו לקנות אפילו אין כאן מעות אלא כצר נקנה השדה והיא רוצה למוכרה הרי היא מכורה הלכך שומעין לה: **צד"א**. צגמרל מפרש מאן קתני לה: **צד"א**. ששומעין לה: **גב' מן הנשואין הרשות בידה**. שאף האצ לא עלה צדעתו למוסרס ציד שליט אלא עד שתנשא דמשתנשאת הצעל וצאי לאכול פירות: **מאי צנייניו**. צהי פליגי צגדולה או צקטנה: **דרי"מ סבר הרשות בידה**. דהאי דקאלמר ר"מ מן הנשואין הרשות בידה אפי' צקטנה נמי אמר: **אימא סיפא**. דמתני': **הא מרישא שמעינן מיינה**. דלא איר' יוסי שומעין לה אלא צגדולה מדקא מיימי טעמא למילתיה וכי אינה אלא שדה והיא רוצה למוכרה אלמא צגדולה הראויה למכור שדות קאלמר: **אלא ר"מ**.

וע"כ כי אמר צצצרייתא נמי מן הנשואין הרשות בידה צגדולה אמר ולא צקטנה: **אלא גדולה מן האירוסין איכא צנייניו**. דקאלמר ר' מאיר מן האירוסין יעשה שליט שליטתו ואפילו היא גדולה וקא אל"ל רבי יוסי כיון דגדולה היא שומעין לה: **הלכה כר"מ**. טעמא משום דמלואה לקיים דברי המת: **אילנפא**. שס חכס: **סנא נפשיה**. גופא דעובדא צמס' תענית משום דלאומצוהו לרבי יוחנן צרישא כשהלך אילנפא צסמורה כי אתא אמרו ליה אי הוה יתבי מר וגריס לא מר הוה מליך אול סנא ספשיה צאיסקריא דמכותא צכלונקוט אחרים סרויס סעליס צה וילון הספיעה: **מכותא**. וילון: **אמר כל מאן דאסי נר'**. כלומר אע"פ שהלכתי צסמורה לא סכחתי תלמודי ויש צידי לתקן כל הצרייתות ססידרו

וזהכי נקט רבי חייא ורבי אושעיא] לפי שהן עיקר כדאמר' בעלמאיש כל ממתיתא דלא מיתניא צי ר' חייא ור' אושעיא לא תותבו מיינה צבי מדרשא: **סנא** ליש. שנה לפניו צרייתא זו ושאלו למנאז לא סמן צמשנה שסדר רבי: **שקל** חצי סלע: ורואין. שאינן מוזיין צפחות: **נוטנים** להם **סלע**. דאי הוה ידע שיימיקרו המזונות וינטרכו לסלע לא הוה אמר: **אל תסגו**. הרי מיחא צידס ולא עשאן יורשים אלא צענין זה: **אס מסו**. בלא צניס: **אין נוטנין להן אלא שקל**. שאין לנו להפסיד את הבצאים אחריהם והואיל ועשה את האחרים יורשים אחריהם ודאי דווקא שקל קאלמר כדי שתפול ירושה אחריהם לאותן אחרים: **הא מני**. היכא דלמר להו אל תתנו להם אלא שקל אין נותנין להם אלא שקל ואע"ג דסוף סוף כולוה נכסי ידידה ניניהו לא יחצינן להו צקוטנן אלא שקל צצבת והמותר חזונו מן הצדקה. וליכא לאקשויי עלה הא דלמר צפ' נערה' לא כל כמיינה שיעשיר את צניו ויפיל עצמו על הצבור דהתם הוא דלמר אל תקצורו מנכסיו ונכסי ידידה ניניהו הלכך לא צייטנין ליה לקוצרו מן הצדקה כדי להעשיר את צניו אצל הכא נכסי לאו דיתמי ניניהו כי אס לפי צוואתו:

רבי

תתנו. היינו קפידא (ביב שס). ואם אמר אם מתי יירשו אחרים תחתיהם. ולא בני צני, גלי דעתיה דניחא ליה צלמאס טפי כי היכי דלעשומר מהנהו נכסי להנהו אחרים ודוקא קאלמר שקל (שס) אע"ג דלמר תנו שקל ולא אמר אל תתנו אלא שקל, גלי דעתיה דלא צני למיתצ ליה אלא שקל צצבת, כי היכי דאי מתי יירשו אחרים תחתיהן (תשנ"ח שס). אמר ליה. אילנפא. הא מני. דקמי אע"ג דלא ספקי בצציר ממלע לא יחצינן לאו אלא שקל (שס).

הנשואין יעשה שליש מה שהושלש בידו ובגדולה מן הנשואין נמי כ"ע לא פליגי דהרשות בידה כי פליגי בגדולה טפי כי היכי דלעשומר מהנהו נכסי להנהו אחרים ודוקא קאלמר שקל (שס) אע"ג דלמר תנו שקל ולא אמר אל תתנו אלא שקל, גלי דעתיה דלא צני למיתצ ליה אלא שקל צצבת, כי היכי דאי מתי יירשו אחרים תחתיהן (תשנ"ח שס). אמר ליה. אילנפא. הא מני. דקמי אע"ג דלא ספקי בצציר ממלע לא יחצינן לאו אלא שקל (שס).

מסורת הש"ס

(א) מ"ק כח: (ב) לעיל נא.
(ג) [מסכתא פיו"ע ע"ש].
(ד) מענית בל, (ה) צנשי"
גיטין לז: ד"ה דתלי פירש
נשנן גס צפסחים סח: ד"ה
ותלי פירש נשנן. (ו) מענית
בל, צ"צ קצט. [מסכתא
פיו"ק, (ז) [לקמן ע.], (ח) ג"י
כ"י, (ט) [ותלין קמלא],
(י) לעיל מה.

תורה אור השלם

1. כי בה אמר יי אל תבוא בית מרדח ואל תהלך לספור ואל תגד לקהם כי אספתי את שלומי מאת העם הזה נאמ יי את הוהסד ואת הדרמיהם: ירמיהו טו ה
2. אברה דררס ואשב ראש ואשבון במלך בגדוד כאשר אבליס ינחם: איוב כט כה
3. לבן עתה יגלו בראש גלים וקר מרדח סרדיהם: עמוס ו ז

מוסף רש"י

ינחם אחרים במשמע. שמתמקין יושבין צראש סרוחים.
לשון רבים (שס). בין לפרנסה. לנדוניה (לעיל (שס)). תלא נפשיה באיסקריא דמכותא. כלונס עין ארוך תקוע גב צספשיה שמימנס עליה מסכה ויליין נלע"ו (תשנ"ח שס). איכא דאתי דאמר לי מילתא ב'. כלומר אף עג גל דעצדי עסקא גריסנא טפי מיינה (שס) דבי ר' חייא ור' אושעיא. דהוו ממדרי מתנינא על פי רבינו הקדוש שהיה רבס (שס) ולא פשיטנא ליה ממתנינא. דלשתכנא משנא כומוי דהסיא צרייתא (שס). תנא ליה. שנה לפניו כלומר צעא מיינה (שס). האומר תנו שקל לבני בשבת. מר שמת והניח ממנו ציד איס נאמן ואמר תנו שקל. חצי סלע. צניינן דעלמא צצבת מני צריא וטנון שהלך למדינת הים וצאו לימן להס כשישור הוה עד שזילה המנוון סנא. שקל צגגמרל היינו חצי סלע שזאז שני דיננין (דשב"ס ביב צסבס). ורואיין לתת להם סלע. שס לו צניס הרבה ואין מתמפקין לצבת צפחות ססלע (תשנ"ח כא). נותנין להם סלע. דלא אמר שקל אלא כדי לזיון צלמאס שלא יתע וימר ממדי צרכן (ביב שס) דאי הוה צדעתיה דלא למיתן להו אלא שקל היה סלע והא סמט להן אלא שקל והאי דקאלמר תנו שקל ולא אמר תנו סלע מלשן דאמרן (לקמן ע.) כדי לזיון צמשא וצממן כדי שיעקמו ויגמלו דרך ארץ וירחימו (תשנ"ח כא). אל צדעתיה דניחא ליה צלמאס

טפי כי היכי דלעשומר מהנהו נכסי להנהו אחרים ודוקא קאלמר שקל (שס) אע"ג דלמר תנו שקל ולא אמר אל תתנו אלא שקל, גלי דעתיה דלא צני למיתצ ליה אלא שקל צצבת, כי היכי דאי מתי יירשו אחרים תחתיהן (תשנ"ח שס). אמר ליה. אילנפא. הא מני. דקמי אע"ג דלא ספקי בצציר ממלע לא יחצינן לאו אלא שקל (שס).

הנשואין יעשה שליש מה שהושלש בידו ובגדולה מן הנשואין נמי כ"ע לא פליגי דהרשות בידה כי פליגי בגדולה טפי כי היכי דלעשומר מהנהו נכסי להנהו אחרים ודוקא קאלמר שקל (שס) אע"ג דלמר תנו שקל ולא אמר אל תתנו אלא שקל, גלי דעתיה דלא צני למיתצ ליה אלא שקל צצבת, כי היכי דאי מתי יירשו אחרים תחתיהן (תשנ"ח שס). אמר ליה. אילנפא. הא מני. דקמי אע"ג דלא ספקי בצציר ממלע לא יחצינן לאו אלא שקל (שס).